herpy

GEKKOER

Turner's thick-toed gecko

Chondrodactylus turneri

Chondrodactylus turneri er en kraftig, nataktiv gekko fra savanne og klippeland i det sydlige og østlige Afrika, med store orange øjne, brune bånd og klæbelameller under tæerne. Den er nem at holde, men sky og hurtig, så den egner sig bedst til den, der vil se på sit dyr og ikke tage det op.

Familie: Gekkonidae Tidligere navn: *Pachydactylus turneri; Homodactylus turneri* Udgivet 15. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**15-22 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**6-10 år**
Aktiv	**Nat**
Levevis	**Klippeboende**
Biotop	**Savanne og klippeterræn**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**60 × 40 × 40 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**25-28 °C**
Hotspot	**33-35 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
UVB	**Valgfri**
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Inkubation	**50-60 dage** ved 27-29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten står hverken på CITES-listerne eller på bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen CITES-papirer ved køb og salg. Ellers gælder dyrevelfærdslovens almindelige krav. Arten er tidligere blevet forvekslet med flere slægtninge, så spørg sælgeren, hvilken art dyret faktisk er, og om det er opdrættet i fangenskab.

Om arten

Chondrodactylus turneri er en robust, middelstor gekko med bredt, trekantet hoved og fladtrykt krop. Den har store, kølede knuder på ryggen, der sidder i regelmæssige rækker og gør huden grov at se på, og en hale med tydelige ringe af kantede skæl. Grundfarven er sandbrun til mellembrun, ofte med et rødligt eller gråligt skær, og over ryggen går mørke tværbånd, der er mest tydelige foran. Under tæerne sidder brede klæbelameller, så dyret kan klatre på sten og mure. Øjnene er store og orange.

Voksne dyr måler omkring 10 cm fra snude til kloak og 15-22 cm med hale. Vægten er ikke kendt. Levealderen er formentlig 6-10 år, som hos beslægtede gekkoer af samme størrelse.

Arten blev beskrevet af John Edward Gray i 1864 som *Homodactylus turneri* og opkaldt efter den britiske entomolog James Aspinall Turner. Den blev længe regnet som en underart af *Pachydactylus bibronii*, og i mange år hed den *Pachydactylus turneri*. Slægten *Chondrodactylus* blev udvidet i 2005, så den også rummer en række tidligere *Pachydactylus*-arter. Grænsen til den nærtstående *Chondrodactylus laevigatus* har været uklar, og dele af den ældre litteratur om *turneri* handler i virkeligheden om *laevigatus*. Det betyder, at ældre pasningsråd og udbredelseskort skal læses med forbehold.

I terrariet er den et dyr at kigge på. Den er hurtig, kan hoppe flere centimeter og er svær at fange, hvis den slipper ud. Temperamentet svinger fra dag til dag, og håndtering kan ikke anbefales.

Udbredelse og levested

Chondrodactylus turneri findes i det sydlige og østlige Afrika: Sydafrika, Botswana, Zimbabwe, Mozambique, Zambia, Malawi og Tanzania, og med spørgsmålstegn også Eswatini. Kenya og Rwanda nævnes desuden, og der er registreret fund fra Kenya, Eswatini og Namibia. Nogle af de ydre fund kan skyldes forveksling med *laevigatus*, så kortet viser kun de lande, hvor arten er bedst belagt. I Sydafrika kendes den fra bl.a. Gauteng, Limpopo, Mpumalanga, KwaZulu-Natal og North West.

Typelokaliteten er Tete i Mozambique ved Zambezifloden, men typeseriens dyr stammer sandsynligvis fra flere steder i den nedre Zambezidal. Arten er indslæbt til Florida i USA og formentlig også til New Zealand. Prikkerne på kortet er registrerede fund, og de omfatter også enkelte fund uden for Afrika, som stammer fra indslæbte dyr.

> **Oprindelig udbredelse:** Sydafrika, Zimbabwe, Mozambique, Botswana, Eswatini, Tanzania, Malawi og Zambia.

LEVESTED

Chondrodactylus turneri er nataktiv og lever på klipper og bygninger. Levestederne er buskads og tørre akacieskove i savanne, stenrøser og tørre skove ved savannens kant, og desuden landsbyer, hvor der er skjul i murværket og rigeligt med fluer. Fælles for stederne er mange skjul, hvor dyret kan gemme sig for dagens varme.

I naturen foretrækker gekkoerne store sten med mange sprækker. Mange dyr deler de samme sten, op til otte på én. Unge dyr er oftere fremme i det åbne end de voksne, og aktiviteten varierer med månefasen og tidspunktet på natten. Arten er en lurejæger, der tager hvirvelløse dyr og i øvrigt det, den kan fange og overmande.

Præcise temperaturer og luftfugtighed for levestederne er ikke dokumenteret. Klimaet er overvejende tørt med en regntid på nogle måneder.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

Pasning

TERRARIET

Et par kan holdes i et terrarie på 60 × 40 × 40 cm (længde × bredde × højde) eller 80 × 40 × 40 cm. Selv 60 × 30 × 30 cm kan gå, men mere plads giver bedre mulighed for at skabe både varme og kølige zoner. *Chondrodactylus turneri* bevæger sig kun lidt og ligger stille, når den ikke forstyrres, så det er skjul og struktur, der tæller, ikke volumen. Tallene er delvis lånt fra den nære slægtning *Chondrodactylus bibronii*.

Indret med store sten, korkbark og rødder, så der opstår mange sprækker i forskellig højde. Stenene skal stå stabilt på terrariets bund eller være limet sammen, så de ikke kan skride ned over dyret. En struktureret bagvæg af kork eller skum giver mere klatreflade. Som bund fungerer kokosfibre, hvor hunnen også gerne graver sine æg ned. Kunstplanter eller et par robuste levende planter giver ekstra dækning, og dyret gør dem ingen skade.

Låget skal slutte tæt og have ventilation. Arten er hurtig og springer, og en gekko, der er sluppet ud, er svær at fange igen.

TEMPERATUR

Hold 25-28 °C om dagen, og lav et varmt sted, fx en sten under en spotlampe, hvor temperaturen må nå op mod 35 °C. Dyrene sætter sig gerne på den opvarmede sten, når lyset bliver slukket, og tager varmen derfra. Om natten må temperaturen falde til stuetemperatur, fx 18-22 °C. Tallet for natten er lånt fra slægtninge.

Brug en varmepære eller spotlampe i den ene ende, styret af en termostat, så dyret selv kan vælge mellem varmt og køligt. Mål med digitale termometre i begge ender af terrariet. Arten har ingen kendt vinterhvile. Temperaturgrænserne kendes ikke præcist, så følg rådene for de beslægtede arter, og undgå længere tid over 35 °C.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Chondrodactylus turneri lever på tørre klipper og i savanne, så luften skal holdes forholdsvis tør, omkring 30-50 %, som hos slægtningene *Chondrodactylus bibronii* og *Chondrodactylus angulifer*. Sprøjtning sent om aftenen eller om natten efterligner de naturlige forhold, og en vandskål øger mest luftfugtigheden, mens dyrene næsten ikke drikker af den.

Stil alligevel en lav skål med frisk vand i den kølige ende, og skift den jævnligt. Sprøjt lunkent vand på en del af terrariet om aftenen, så dyret kan slikke dråberne, men lad bunden tørre op igen i løbet af dagen. Hold et fugtigt skjul med let fugtig sphagnum eller vermiculite klar, især når dyret skal skifte hud og når hunnen skal lægge æg.

LYS OG UVB

Chondrodactylus turneri er nataktiv og sover i sprækkerne om dagen, så den har ikke brug for kraftigt lys. Hav et ur til at tænde og slukke lyset, så der er omkring 12 timers dag og helt mørkt om natten. Skift gerne til lidt kortere dage om vinteren.

UVB er valgfrit, fordi arten tilbringer dagene i skjul. Vil du give et svagt UVB-rør til skyggedyr (Ferguson-zone 1), så monter det over en del af terrariet og sørg for rigeligt med skjul, så dyret selv kan vælge. Uden UVB er det endnu vigtigere at give kalk og D3-vitamin i foderet. Hotspottet kan være en sten under en spotlampe, som holder på varmen, også efter at lyset er slukket.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

Chondrodactylus turneri har god appetit og er ikke kræsen. Den spiser fårekyllinger, kakerlakker, melorme, møl og græshopper. Fårekyllinger og kakerlakker er godt grundfoder, mens møl og græshopper om sommeren er en yndet godbid. Den kan også tage nyfødte mus, men det er hverken nødvendigt eller en god vane.

Dyret kan godt tage bytte, der er større end hovedet, men giv ikke ofte så store insekter. Voksne dyr får foder 2-3 gange om ugen. Unger skal have mad oftere. Mange dyr lærer let at tage insekter fra en pincet, og fodringen gør dem mindre sky. En sund voksen gekko kan klare sig i to uger uden mad, hvis den har fået fyldt maven op først, men gør det kun, hvis det er nødvendigt.

Pudr foderet med kalk, og giv D3-vitamin med jævne mellemrum, fordi alle insekter har for lidt kalk. Som hos *Chondrodactylus angulifer* gives kalk ved hvert måltid til unger og æglæggende hunner og en gang om ugen til andre voksne.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Chondrodactylus turneri er ikke et dyr til håndtering. Den kan være vild og uberegnelig. En dag solbader den roligt på en sten, og en anden dag stikker den af i panik, så snart nogen kommer i nærheden. Den er hurtig og kan hoppe flere centimeter. Den passer til den, der vil se på et nataktivt dyr gennem glasset. Under fodring forsvinder skyheden, og dyrene snapper ivrigt efter insekterne, så pas på fingrene.

Et par kan gå sammen i terrariet, og de voksne kan ignorere ungerne, men det er ikke sikkert. En han med flere hunner frarådes, fordi en hun efter æglægningen kan blive meget aggressiv over for de andre hunner, så de slås voldsomt. Hanner skal holdes hver for sig, fordi hannerne er territoriale hos slægtningene. Hold derfor dyrene enkeltvis eller som et par, og vær klar til at skille dem ad. I naturen deler flere dyr ofte den samme sten, men et terrarie er langt mere afgrænset.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hos *Chondrodactylus turneri* kan hannerne som hos slægtningene kendes på to buler under halens rod, hvor hemipenisposerne sidder, og ofte på porer foran kloakken. Alder og vægt ved kønsmodenhed kendes ikke. Slægtningen *Chondrodactylus angulifer* bliver kønsmoden efter 10-12 måneder, men hunner bør vente, til de er mindst 18 måneder og i god foderstand, fordi æggene kræver meget kalk.

PARRING

Avlen er ret nem, når dyrene er godt fodret. Hannen frier ved at slikke hunnen på snuden og lokke med pibende lyde. Arten har ingen kendt fast avlssæson eller vinterhvile. Slægtninge som *Chondrodactylus angulifer* får en vinterhvile med lavere temperatur, tørrere luft og kortere dage i en til to måneder, men om det er nødvendigt hos denne art, vides ikke.

Hold øje med hunnens vægt og kalkforsyning, og skil dyrene ad, hvis hun taber sig eller bliver jaget rundt.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger formentlig et til to hårdskallede æg ad gangen, som andre gekkoer i gruppen. Antallet af kuld om året kendes ikke; *Chondrodactylus bibronii* lægger to til seks kuld om året og *Chondrodactylus angulifer* op til fire.

Giv hunnen en æglæggekasse med let fugtig sphagnum eller fugtigt sand, og kig efter æg hver dag. Dyrene kan også grave æggene ned i kokosfibre i selve bunden. Æggene er skrøbelige, når de er lagt, så rør dem så lidt som muligt.

INKUBATION

Ved ca. 29 °C og omkring 90 % luftfugtighed klækker æggene efter 50-55 dage. Hos slægtningen *Chondrodactylus bibronii* tager det 45-60 dage ved 27-28 °C. Tallene er vejledende. Det vides ikke, om temperaturen påvirker ungernes køn.

Hold æggene på et let fugtigt, aldrig vådt underlag, læg dem i en boks med små lufthuller, og vend dem ikke. Æg, der bliver liggende i terrariet under gode forhold, kan også klække uden inkubator. Det er dog ikke den sikreste fremgangsmåde.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Størrelse, vægt og vækst hos ungerne kendes ikke. Hold ungerne i små bokse, der er nemme at holde rene, med køkkenrulle eller et tyndt lag substrat, et fugtigt skjul og et par flade sten. Giv små insekter, fx små fårekyllinger pudret med kalk og vitaminer, og vej dem jævnligt, så du kan følge udviklingen.

De voksne kan ignorere ungerne, men ungerne er lettere at fodre i en lille boks for sig selv. Del dem, hvis de begynder at slås, eller hvis nogen bliver mærkbart større end de andre.

Sundhed og typiske fejl

Chondrodactylus turneri har ingen kendte særlige sygdomme, så rådene bygger på almindelig gekkopasning og på slægtningene. De typiske fejl er:

- For lidt kalk og D3-vitamin, især hos unger og æglæggende hunner. Det giver bløde knogler og rystelser. Pudr foderet, og giv en skål med kalk.
- For høj luftfugtighed eller en konstant våd bund, som giver skimmel og hudproblemer.
- Hudrester, der sidder fast på tæerne, fordi der mangler et fugtigt skjul. Giv en fugtekasse, og løsn resterne forsigtigt med lunkent vand.
- Overfodring. Dyret er grådigt og spiser mere, end det har brug for.
- Flugt. Arten er hurtig og springer, så hav et tætsluttende låg.
- Stress og slagsmål, hvis dyr holdes sammen uden nok skjul.

Et sundt dyr har klare øjne og en fyldig hale. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis gekkoen taber sig, ikke spiser i flere uger eller ser slap ud.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.